

ANONYMI
BENEDICTINI,

QUI

Circa Sæculum duode-
cimum scripsisse videtur,

DIALOGUS
DE ESU
VOLATILIUM,

Num is in Regula S. Bene-
dicti Coenobitis fortibus & fanis indultus fit?

Ex Cod. MS. Inclytæ Carthusiæ Gemnicensis nunc
primùm erutus à Ven. D. P. Leopoldo Wydemanno,
& cum Cod. Mellicensi accuratè collatus à P. Ber-
nardo Pez, Bibliothec. Mellic.

* **INCIPIIT DIALOGUS**
CUJUSDAM MAGISTRI DE ESU VO-
LATILIUM, NON LICITO MONA-
CHIS SANIS.

Discipulus. Velim scire, si ex Re-
 gula sancti Benedicti, eximii
 Præceptoris Monachorum, esus
 Volatilium indultus sit sanis
 Monachis. Videtur enim mihi & multis
 aliis mecum in id ipsum * sentientibus;
 quod præfatus institutor permiserit nobis
 volatilia comedere, dum nos nominatim
 ab esu *quadrupedum* * tantum curavit
 suspendere.

Magister. Ita multi intellexerunt &
 docuerunt. Verum ut utar verbis Apo-
 stoli scribentis Philippensibus: *Si quid*
aliter sapimus, id ipsum revelavit nobis
DEUS.

Discip. Mihi obsecro, ne abscondas,
 quid de hac re ex * diffinitiva Sententia
 sentiendum tenendumque, DEO revelan-
 te, censeas; ut illud: *qui audit, dicat, ve-*
ni, adimpleas. Ita enim poterit fieri, ut
 fortasse meliora & saluti viciniora à te au-
 diens, caliginem carnalis intelligentiæ ab
 oculis cordis incipiam detergere, & lu-
 men spiritualis Scientiæ illuminatus agno-
 scere.

Magist. Faciam, quantum DEUS
 mihi vires dabit; nec me petitio tua gra-
 vabit: si tantum doctrinæ sanæ auditum
 & assensum volueris accommodare, & C.
 ratione perceptâ, contra propriam con-
 scientiam, veritatem caveris impugnare.

Discip. Ne verearis. Non enim ar-
 bitror esse aliquam confusionem sic à te
 vinci, ut & ipsi vincam meam falsam opi-
 nionem. Tu quoque à me præmonitus
 & præmunitus caveas, ne per ingenii tui
 subtilitatem & linguæ volubilitatem, ver-
 ba antedicti Patris ad contrarium no-
 xiumque sensum * intorqueas.

Magist. Non placeat DEO.

Discip. Primum ergo est, ut versi-
 culum, qui est in Regula ejusdem Præce-
 ptoris, multis vel maxima causa dubita-

tionis, probabili expositione debeas in-
 terpretari: quoniam non parum meæ Sen-
 tentiæ videtur astipulari, tuæ verò mul-
 tum videtur refragari. Est autem talis:

* *Carnium verò quadrupedum ab omni-*
bus abstineatur comestio, præter omnino
debiles & agrotos. Prudens enim lector,
 Reg. S. Bened. cap. 34.

qui ex minimis maxima, & ex paucis plu-
 ra solet colligere, æquipollenter hinc valet
 intelligere: quòd carnes volatilium in ci-
 bum sanis Monachis à beato Benedicto
 concedantur, dum eis tam expressè carnes
 quadrupedum denegantur. Alioquin
 nulla ratio videtur esse, quòd idem Pater
 B. carnes quadrupedum singulariter hoc in
 loco posuit, & infirmis indulset, si non in-
 differenter volatilia tam sanis, quàm
 ægrotis in esum concessit.

Magist. Cavillationum tuarum ver-
 futiâ, simplicium fratrum infirmam per-
 cutis conscientiam; quatenus eis sub co-
 lore veritatis muscipulam injicias, & quasi
 vera dicendo decipias. Porrò video, te
 laborare, quoniam non vis verum dice-
 re: & quia animalis es, non potes ea, quæ
 sunt Spiritus DEI, percipere.

Discip. Quia ergo animalis ego, ut
 verbis tuis utar, non possum præmissum
 & C. versum regulæ Spiritualiter intelligere:
 dic tu, si saniorum intellectum exinde va-
 les colligere, unde sensum meum possis
 collidere. *

Magist. Faciam, si mihi prius pau-
 lisper interroganti respondeas. *

Discip. Interroga, ut libet.

Magist. Quid tibi videtur Benedi-
 ctus intellexisse, cum alibi dicit: *A car-*
nibus solito more omnes abstineant ? *

Discip. Congrua moribus pii Docto-
 ris agis, dum sententiam, quæ contra te
 est, mihi ad medium vel memoriam redu-
 cere satagis. Quid enim est aliud: *à car-*
nibus omnes abstineant, quàm quod su-

perius dixi, ut videlicet fani volatilia tantum, a groci verò tam volatilia quam quadrupedia comedant?

Magist. Ut video, carnalis es; & ideo hunc quoque locum, quemadmodum superiorem, carnaliter & pueriliter exponis. Lex autem per Benedictum data, & sancta, & bona est legitimè per eam currentibus, & spiritualiter eam intelligentibus: verum adeò tandem insipida, & à prisca sui inercitate per carnalem non intelligentium eam quorundam Monachorum observantiam, ut ita dixerim, facta est vapida; ut nisi aqua legis in vinum, id est, in spiritualem convertatur intellectum, evanescat usque ad defectum.

Discip. Quia igitur carnalis ego, ut tu dicis, loca illa Regulæ, de quibus sermo est, intelligo carnaliter; cui erit officii, ut exponas ea spiritualiter.

Magist. Vis audire attentius?

Discip. Volo.

Magist. Nota igitur, quòd Benedictus non tantum dicit: *à carnibus omnes abstineant*; sed addidit: *more solito*. Quia videlicet mos erat antiquissimorum & probatissimorum Monachorum à carnibus abstinere, non modò quadrupedum, sed etiam volatilium, exceptà infirmitatis necessitudine. Porro, ut docet Ecclesiastica historia, hanc abstinentiam generaliter hi in consuetudine habuerunt, qui in primitiva Ecclesia Authores Monachicæ professionis, nomine, exemplo & verbo præfulserunt. Ab hac ergo paterna nobilitate quia Benedictus, eorum sequipeda mirabilis, filios suos degenerare nolebat, à carnibus more solito omnes abstinere præcipiebat. Eapropter non dixit specialiter: *ab his vel ab his*; sed generali nomine à carnibus *omnes* abstineant: ut non solum volatilium, sed & quadrupedum esum pari modo sibi esse interdictum in determinatione, quam in *more solito*, fixit, Monachi quique non ambigant. Nam salva lege infirmitatis, indigentia, & necessitatis, antiqui Patres nostri non faciliè inveniuntur in scripturis authenticis quamlibet carnem sibi indulgisse: quos tam usu, quam autoritate est notissimum, tam à volatilibus quam à quadrupedibus se continuisse. Nam, cum Cassiodorus dicat, dulciores carnes esse in volatilibus quam quadrupedibus; quæ

A. ratio esset, ut Monachi à carnibus quadrupedum abstinerent, & carnes volatilium, quæ sunt dulciores, nisi infirmi, præfumerent? Porro huic nostro sensui, quem diximus, astipulatur Hieronymus scribens ad * Savinam in huc modum: *Procul sint à Conviviis tuis Phasidis aves, crassa turtures, & omnes aves, quibus amplissima Patrimonia avolant. Nec ideo te carnibus vesci non putes, si suum, leporum atque cervorum, & quadrupedum animalium * esculentiam reprobes. Non enim hic pedum numero, sed suavitate gustus judicatur.* Quæ cum ita sint,

B. valdè desipit, qui credit Benedictum, sapientià insignem, carnes quadrupedum minùs sapidas, quam volatilium, Monachis fanis interdixisse: & carnes volatilium (nisi *omnino debiles* fuerint) indulgisse. Nam quòd carnes dulciores sint in volatilibus, quam quadrupedibus, & sancti Doctores dicunt, & usus comprobat, in eo: quòd delicatioribus & ditioribus hujus sæculi homines, cum plus solito splendide volunt epulari, prælibatis carnibus quadrupedum, tandem propter majorem dulcedinem & gustus suavitatem, carnes volatilium sanxerunt sibi ministrari. Præterea ita habet familiarior Ecclesiæ consuetudo, ut propter gustus dulces, non propter numerum pedum, abstinentes secundum scita Canonum generaliter à carnibus omnibus se contineant. Quia igitur Monachi cæteris Ecclesiæ membris amplius debent *corpus castigare, & delicias non amare*, haud injurià præcipitur eis (exceptis infirmis) *more solito* abstinentium, à carnibus omnibus abstinere: ut videlicet incentiva carnis eò faciliùs possint reprimere. Quæ tunc amplius eos solent titillare, si à majori escarum suavitate corpus suum nolunt refranare. Unde sanctorum Patrum prudens diligentia, & Magistra experientia sanxit; ut ille cibus debeat esse Monachorum, qui sustentationem vitæ tribuat; non, qui pabulum concupiscentiis & vitiis subministret. Mentior, si in hanc Sententiam Hieronymus non * currit, cum dicit: *Ventres carnem portantes carnibus replendos; tyronibus autem Christi & sacris Virginibus olera & legumina cum pisciculis aptiora asserens, utpote minùs gravantia, & ad expeditè serviendum DEO magis expectabilia.* Huc accedit Autoritas Prudentiæ, Reli-

C. Mel.

Salvi.

nam.

C. Mel.

animan.

tium.

C. Mel.

concurr.

Religiosi viri quamvis Laici, qui ait in A. Hymno, quem quasi pro Benedictione prandii composuit: *Absit illa fames, quae imitatur bestias, aliorum sitiens cruorem.* Et post pauca: *in tanta rerum copia, quae fitis est Sanguinis?*

Discip. Rationibus tuis ulterius non praesumerem refragari, si ita Benedictum intellexisse, validiori aliquo argumento posset approbari.

Magist. Ut video, esum carniū non relinques sine dolore, cui serviisti ex amore.

Discip. Non tibi sit grave, me in sensu tuo adhuc haesitare, tum fidei pusillanimitate, & sensus mei tarditate, tum pro carnis, quae repugnat legi mentis, infirmitate. Praeterea opinionem meam commendat mihi Religiosorum Monachorum in his diebus numerositas, & concors in idipsum defendendum, non facile supplodenda auctoritas.

Magist. Non dixit Sapia: *Ego habito in multis, sed habito in consiliis:* ne quis nostram in defensione veri de minori numero causetur. Veritas nos consolatur dicens: *Nolite timere pusillus grex.* Sed jam ambages istas omitamus, & quasi ad vivum rem ipsam tantum C. ad dirimendam hanc controversiam accedamus.

Discip. Ut rursus ad idem revolvam, quia cum tanta facilitate non potest persuaderi, quod cum magna difficultate necesse est persuasum impleri: non videtur mihi credibile, Benedictum sanis Monachis volatilia vetuisse, quem intelligo tantum *quadrupedia* eis prohibuisse, ubi ait: *Carnium vero quadrupedum ab omnibus absineatur comestio praeter omnino debiles & agrotos.*

Magist. Crede saltem verum esse, quod dixi: quia, nisi credideris, non intelliges. Ego autem credo, & intelligo, D. ideo Benedictum dixisse sanis Monachis a carnis quadrupedum esse abstinendum; ne quilibet eorum dicere posset: volo quadrupedum carnes, quae sunt minus dulces, quam volatilia, comedere: quia Benedictus eas, quae sunt dulciores, ut volatilia, tantum mihi vetuit edere: eò quod Scripturae Divinae ea, quae ad delectationem corporalem attinent, prohibeant: non quae ad sustentationem humanae imbecillitatis atque infirmitatis.

Discip. Si igitur ita est, ut dicis, quare nusquam nominatim interdixit carnes volatilia, quemadmodum quadrupedum?

Magist. Secutus est morem Sanctorum Doctorum, qui solent illam causam specialiter perstringere, quae potest aliquam dubitationem intacta gignere. Ut Psalmista Aaron, sanctum Domini, non Moysen, commemorat; quia Moysen sanctum fuisse nullus ignorat. Sic Benedictus hoc in loco fecit, ubi de carnis quadrupedum specialiter abstinendum esse sanis Monachis indixit. Alioquin pote-

rat dubitatio haec concipi, utrum an non propter suam non nimiam dulcedinem deberent sani fratres ex eis refici. Ceterum de volatilibus non erat necesse specialiter eum dicere, quod non essent comedenda: quia certus erat ea, utpote dulciora, non esse (nisi ab infirmis) edenda. Porro dulciora esse volatilia quam quadrupedia, ut taceam de noto multis experimento, Cassiodori hoc astruimus documento: quo dicit, Dominum superasse vota in deserto carnes desiderantium, non carnes eis quadrupedum suggerendo, sed sicut arenam maris volatilia pennata pluendo. Ergo non solum culpabili experientia, sed etiam probabili scientia, asserere possumus, in volatilibus carnes dulciores esse quam in quadrupedibus.

Discip. Negari id nequit.

Magist. Si ergo Benedictus tibi interdixit carnes quadrupedum, in quibus minor est dulcedo; quanto magis volatilia, carnes, in quibus major est?

Discip. Unde scis, quia per dulcedinem minorem amputavit majorem?

Magist. Ratio & exempla, quae rationi concordant, ita nos dicere compellunt.

Discip. Quae dicis, videntur quidem esse verosimilia, sed concessu sunt difficilia.

Magist. Qui conclusioni accedere durum putat, aequum est, ut vel falsum aliquod praecessisse demonstrat: vel collectionem propositionum non esse efficacem necessariae conclusioni ostendat.

Discip. Concedo vera esse jam dicta, si non obsistunt dicenda.

Magist. Concessis praecedentibus Spes erit concessionis in subsequentibus.

Discip. Licet, quæ dicta sunt, jam aliquatenus videam, planius tamen à te audire desidero: & quamvis ratio per se eluceat, plurimum tamen simplices ædificat, si rationi autoritas accedat. Probare igitur debes, Benedictum sæcutum esse morem sacri eloquii, quando in prohibitione quadrupedum, prohibuit volatilia; ut paratus sim ad satisfactionem, omni poscenti de eadem controversia reddere rationem.

Magist. Ex abundanti id à me exigis, quia Sapienti satis est dictum. Faciam tamen, quod petis si non propter amicitiam, saltem propter improbitatem tuam.

Discip. Non ingratus ero auditor, quia juxta illud Sapientis: *Saturati calcant favum; * animæ autem esurienti etiam amara dulcia videntur.*

Magist. Placet quod dicis.

Discip. Perge * ut pollicitus es.

Magist. Moris est Sanctorum Doctorum in re minori comprehendere majorem. Sicut legitur dixisse Dominus ad Jerusalem: *Hæc fuit iniquitas Sororis tuæ Sodomæ, quia panem suum in saturitate comedit.* Ecce per panem intelliguntur diversitates epularum. Et quod ita fit, manifestatur in loco illo, ubi dicitur: *Vidit Loth Sodomam quasi Paradysum.* Si Sodomia quasi Paradysus erat, non est consequens, ut solummodo intelligamus, illos panem manducasse sine aliis delitiis. Idem habes de Laban, ubi dicitur: *Et appositus est Panis.* Nunquid solummodo panis appositus fuit sine aliquo pulmento? Sed ut ad id, quod cœpimus, jam redeamus, ecce probavi, quia Benedictus comprehendendo in re minori majorem, morem sacri eloquii sic secutus. Tu verò non potes probare, quia non sit secutus. Tene igitur certum, & dimitte incertum. Amplius: dic, quæso, si Benedictus concessisset mihi sano manducare carnes volatilium; & ego pro amore DEI nollem manducare, esset peccatum, an non?

Discip. Nequaquam.

Magist. Scis quare?

Discip. Quia ipse dixit: ** Cui DEUS dederit majorem tolerantiam abstinenti, propriam se habiturum mercedem sciat.*

Magist. Argute respondisti. Rursus, si non concessisset carnes volati-

lium, & ego comederem, peccarem, an non?

Discipul. Non dubium, quin peccares.

Magist. Ergo melius est & tutius, ut dimittamus incertitudinem & teneamus certitudinem. Si enim manducaverimus incolumes, peccatum esse scimus: si verò non manducaverimus omnino, non esse peccatum scimus.

Discip. Ita quidem illis contraria sunt, quæ paulo ante concessa sunt.

Magist. Rectè æstimas.

Discip. Cum ergo nullus possit negare, quin carnes tam volatilium quam quadrupedum Professoribus Regulæ Benedicti, nisi infirmi fuerint, ab eodem Patre interdicanter; nunquid, ut quidam dogmatizant, moderni Monachi, ejusdem Regulæ transgressores esse veraciter astruuntur, si faginâ quadrupedum, quæ non caro, sed succus carnis esse videtur, sani utuntur?

Magist. Ita verè.

Discip. In DEI nomine quid loqueris? num tui paulisper oblitus, lethargum pateris? noli esse nimium justus; ne dirigatur ad te illud Salomonis: *Qui multum emulget lac, * elicit Sanguinem.* Po-

ne ergo ori tuo custodiam, quia durus est hic sermo; peregrina est ista Sententia: & ideo eam non possumus vel æquanimiter audire, nec dum opere implere.

Magist. Veritatem audisti, quam quæsisti: Quid igitur mihi suceenses?

Discip. Nunquid fagina est caro?

Magist. Est profectò.

Discip. Quid ergo? nunquid illicitus est quoque usus Saginæ, quemadmodum & carnis, ut ob ejus esum nos quoque prævaricatores esse Regulæ judices?

Magist. Non potes hoc ignorare, si non vis errare vel dissimulare.

Discip. Non flos est?

Magist. Unde est ille flos?

Discip. De quadrupedibus.

Magist. Non igitur eum manducare debent alii, nisi omnino debiles & ægroti.

Discip. Si pinguedo est caro, igitur & caseus & lac, eò quod de carne exeant, similiter sunt caro.

Magist. Lac & caseus, quamquam de carne exeant, non tamen propriè caro dicuntur, eò quod caro non in lac tran-

* C. Mel. anima saturata calcat fav.

* C. Mel. quod.

* Ib. in minori comp. majus.

* C. Mel. emungit el. fa.

* Reg. c. 40.

sear; sed ipsi cibi in lac DEI dispositione
convertuntur.

Discipul. Nunquid non similiter vinum & oleum ligna sunt, quia de lignis exeunt?

Magist. Non sequitur.

Disc. Quid igitur sunt?

Magist. Succus terræ, qui vertitur in vinum & oleum.

Disc. Proba.

Magist. Augustinus dicit: quotidie Dominus aquam in vinum convertit, cum ipsum succum, qui ex terra nascitur, in vinum vertit. Hujus rei evidens hoc est indicium, quod in vere de incisa vitæ aqua profluit. Unde dicitur: *Unda merum tribuat; dat modo vitis aquam.* Pinguedinis autem dissimilis ratio est; eò quod ingenio humano caro frumento saginatur, tunditur, coquitur, colatur, pinguedo efficitur: ita ut penè nihil ex ea, nisi scoria, remaneat: ac per hoc caro esse haud injuriâ ostenditur.

Discip. Timeo, ne fortè audito hoc verbo multi sint scandalizandi, & usque ad Sanguinem oblocuturi & renisuri.

Magist. Illic trepidas timore, ubi non est timor. *Qui observat ventum, non seminat: & qui considerat nubes, nunquam metet.* Si enim pro veritate scandalum sumitur, melius est, ut scandalum nascatur, quàm veritas relinquatur. Licet etiam alter Nabuzardan quodammodo reviviscens, jam diu muros Jerusalem destruxerit: & licet alter Epicurus longè latèque Sectam suam disseminaverit, Divinum tamen responsum nos consolatur, dicens: *Reliqui mihi septem milia virorum, qui non curvaverunt genua sua ante Baal.*

Disc. Nisi linguam & stylum cohibueris pudenda Patrum modernorum, quæ non essent in Geth publicanda, nunc in compitis Ascalonis exponendo: potiùs nudaberis ad derisionem, quàm ea post dorsum velando, paternam acquiras benedictionem.

Magist. Erubescere de malo est Sapientia; erubescere verò de bono est faintitatis. Et quia humanum est delinquere, quippe non est homo, qui non possit velut homo falli; diabolicum verò pertinaciter errata defendere: excessum illum, quem diximus, majoribus compatibiles, non insultanter accusamus; sed

A. filiali charitate, memores propriæ fragilitatis, excusamus: si tamen legem Patrum nostrorum antiquissimorum de industria cavent impugnare; si eam diu neglectam contendunt renovare; si teporem suum nolunt defendere; si veritatis facta revelatione, & oblatâ sibi honestâ occasione meliora exemplaria abstinentiæ gaudenter amplexari studeant, observare, & aliis observanda commendare. Non enim, nisi in Spiritu lenitatis, arguendus est, qui deliquit in legem surreptione aliqua fallente, vel necessitate impellente: nisi fortè post commonitionem corrigi nolens, nec de excessu suo dolens, non solum opera sua non vereatur defendere, sed etiam legem procaciter præsumat, & studeat pervertere.

Disc. Sicut relatione multorum didicimus, usus saginæ indultus est Monachis in quodam Conventu, in quo resedit Imperator Pius Ludovicus cum multis religiosis Abbatibus, ut Volatilia in saginam transferrentur, decernentibus. Num incusas statutum * illorum?

Magist. Nunquid recordaris, quod Volatilia non esse, nisi infirmorum fratrum, superius concesseris?

Disc. Minimè recordor quoniam illud in memoria fixum teneo.

Magist. Judica ergo tu ipse, qua ratione fieri potuerit, ut sagina pro volatilibus relaxaretur, quæ de cætero tam sanis quàm infirmis ministraretur. Num laudabile ergo illorum commercium, qui tam timidis par inscripserunt concambium: quo per rem, quam sibi falsò putaverunt esse licitam, comparaverunt rem illicitam, non satis attendentes, quàm multi hac libertate in occasione carnis essent abusuri, & sub pallio religionis super hanc noviter introductam consuetudinem corrumpendi? Nam quia à paterna nobilitate degenerantes, stare & tenere traditiones, quas didicerunt, novitate illecti neglexerunt, ideo suam novam legem Monachis condiderunt. Et quia sanctæ obedientiæ libellum repudii scribentes, distractionem regularis abstinentiæ remiserunt, transgressi sunt terminos antiquos, quos Patres eorum posuerunt. Eheu quot de tam laudabili consuetudine, quam Patres antiquiores * habuerunt, ad suggestionem unius Sæcularis personæ Seniores, cesserunt, nec attenderunt, quod Esau primatum

* C. Mel. Statuta.

matum suum per gulam amiserit, nec jus, A. à quo semel cessit, postmodum pro velle recipere potuerit!

Disc. Dispensationis moderatio nulli unquam sapientum displicuit. Cave ergo, ne insipiens habearis, quia dispensationis illius modificationem adeo vehementer detestaris.

Magister. Dispensatio Prælatorum tunc non debet reprehendi, quando non contra majorum suorum aliqua instituta admittunt aut tolerant, quæ tantum Ecclesiæ scandalum non generent: ut videlicet vitam subjectorum suorum in proposito suæ sanctitatis conservare valeant. B. Dispensationi sanè non parva rectorum adhibenda est diligentia, ut non concedant nocitura, nec prohibeant profutura. In hoc autem præfati Imperatoris & Abbatum conventiculo contra generale votum Monachorum admissa est dispensatio, unde nulla utilis vel honesta, secuta est compensatio, nec in morum honestate, nec in animarum utilitate. Nam quod sancti Monachorum Patres & eorum sequipeda Benedictus, (cujus Regula in generali Synodo canonizata est) Spiritu sancto dictante, ut credendum est, super abstinentia Monachorum instituerunt: hoc C. istius moderni conventiculi mediatores, inconsulto Romano Pontifice (cujus est de omni Ecclesia & de omnium statu personarum judicare) sua nova traditione, falsæ misericordiæ laude provocati immutaverunt. Beatus nempe Gelasius Papa Scripturarum indagator solertissimus in Decretis suis, ubi cum eruditissimis LXX. Episcopis, diversorum Authorum tam Græcorum quàm Latinorum Libros examinavit; ubi diligenter, qui eorum essent recipiendi, vel renuendi, deliberavit; Capitulum Ludvici, super usu faginæ admittendæ Monachis promulgatum, D. in hoc ipso respuendum esse monstravit, quòd venerabiliter suscipiens Benedicti Regulam capitulo præfato penitus contrariam, canonizatis eam Scripturis annumeraverit. Eapropter Abbates, qui cum prædicto Imperatore in conventiculo illo dicuntur resedisse, & ejus Decreto super usu faginæ, Monachis indultæ, creduntur consensisse; quantumlibet venerandi fuerint, nunquam tamen efficere debent; ut aliquid pro eorum reverentia suscipiamus, quod sacre Benedicti Regulæ, statu-

isque reliquorum Patrum, qui de vita scripserunt Monachorum, imò Spiritui sancto, horum omnium Authori Adversari manifestè deprehendimus. Nec mirum; Regulam enim Benedicti Sanctorumque Patrum, generalem super abstinentia carnis institutionem, Monachis promulgatam, nullatenus observare valemus; si pro reverentia eorum, quæ relaxato usu faginæ passim sive volatilium in tribus diebus, Natalis Domini, Paschæ quoque & Pentecostes statuerunt, adimplemus.

Disc. Cùm ergo inter se discrepent, & se invicem impugnent in hac re modernorum, & antiquorum instituta Monachorum, & necesse sit, de duobus contrariis alterum infirmari; velim à te planius audire, quorum autoritas majoris ponderis debeat æstimari.

Magist. Cùm moderni Patres ea, quæ antiquitas sanxit, consuetudo servavit Venerabilium Patrum in retroactis temporibus, & autoritas sacra firmavit, prout voluerunt, minuerunt, aut immutaverunt; judicare perfacile potest prudentia tua, qui plus salutis nostræ, quibus per omnia prodesse debuerunt, contulerint, vel quorum institutio potius sit tenenda; vel quibus obedientia magis sit exhibenda: an illis sanctis Patribus, qui adhuc in Scripturis suis nobis loquuntur: an illis quibus nihil aliud propositum fuit, nisi priorum sequi & honorare vestigia? De qua re poterit nos docere Zosymus Papa scribens Narbonensibus: *Contra statuta Patrum aliquid concedere, vel mutare nec hujus Sedis potest autoritas.* Huc accedit, quòd generali antiquissimorum Patrum consuetudini, paucorum modernorum non debet præponi vel præjudicare consuetudo. Quidquid enim à paucis præsumitur modernis, quod non per omne Corpus Patrum * antiquorum tenebatur, aut superfluum, aut elatum noxiumque est judicandum, magisque vanitatis specimen, quàm virtutis ostentat. Illis ergo debemus institutis indubitam fidem, & indiscussam per omnia obedientiam accommodare, non, quæ paucorum modernorum voluntas intulit, sed quæ vetustas tantorum temporum & numerositas sanctorum Patrum concordi definitione imposterum promulgavit. Certe Benedictus, qui Spiritu omnium iustorum

rum plenus fuit, ita rigorem disciplinae, ita moderationem indulgentiae vitæ & doctrinâ tenuit & docuit, suisque Scripturis filios suos sufficienter erudit; ut sine illa saginæ temperie, quam moderni Patres admiserunt, nec fortes indulgentia emolliere, nec infirmos nimia districtio possit frangere. Ut autem ad summam veniam; quia Conventus ille paucorum modernorum, cujus supra meminimus, generali & solemnâ antiquorum Monachorum consuetudini super abstinentia nihil superordinare, nullum præjudicium debuit facere; consulendum est Monachis præsentis temporis, ut tandem ad cor redeuntes, secundum exemplaria præcedentium Patrum cursum suum studeant dirigere; quatenus periculum eorum, qui vota sua irrita faciunt, valeant effugere. An tu aliter existimas?

Disc. Minimè, si veritate duce regimur. Sed quoniam te ad solvendum, promptissimum esse conspicio, crebras tibi, quæ de hac re fieri adhuc possunt, quæstiones coacervabo; ut veritas ex omni latere, ab omni scrupulositate falsitatis absolvatur, & nullus excusationi locus relinquatur.

Magist. Si ea, quæ superius concessa sunt, inconvulsa servabis, quantaslibet super re hac mihi quæstiones multiplicabis, me in solvendo defecisse non videbis: nec coram his, qui ex adverso sunt, quasi Victor ridebis.

Discipul. Adhuc grandis tibi restat via.

Magist. In hac via, DEO Duce, non timeo, ne pedem ad lapidem, id est, vetustatem literæ, & duriciam offendam; quin potius tibi viam, quæ te ad spiritualem intelligentiam revehat, ostendam.

Discip. Monachis saginam manducantibus Canones in adiutorium contra te veniunt, ubi dicunt: *Si quis jus carni-um prophanaverit, anathema sit.*

Magist. Hoc dicunt Canones propter illos, qui carnes abominantur, ut immundas. Hi tales, ut hoc argumento * astringitur, ne carnes abominentur, debent manducare olera, quæ cum carnibus coquantur. Nam illi, qui carnes non abominantur; sed causâ abstinentiæ student non manducare, non tenentur anathemate. Ergo si ita volunt intelligere, qui ista dicunt, ut * olus, in quo carnes

A. coquantur, manducant abstinentes, qui carnes non abominantur; dicant etiam, ut conjugia contrahant; eò quòd in eodem Concilio dicatur de conjugio: *Si quis Conjugium prophanaverit, anathema sit.*

Disc. Ea his, quæ prius concessa sunt, nimium contraire * cognosco. Cum igitur * C. Mel. carnes non sint refugiendæ, tanquam Conve-immundæ: quæ ratio est, ut Monachis nire. denegetur esus * earum maximè cum Au- * C. G. gustinus dicat in Libro Confessionum: *Ufus. Scimus post diluvium Noë & filius ejus omne genus animalium, tam in volucris quam in his, quæ moventur in terra, & piscibus maris, tanquam olera virentia in cibum tradita: & ideo non reprehendo, obsonium, sed concupiscentiam obsonii. Nam Esau primogenita perdidit lenticulâ, non carnibus. Unde nihil statui, aut nunquam tangere aut semper edere, sed pro ratione nunc fræna ventris restringere, nunc laxare.* Apostolus quoque dicit: *Omnia munda mundis.* Et alibi: *Omnis Creatura DEI bona est, nihilque rejici debet, quod cum gratiarum actione percipitur.*

Magister. Hæc quidem libentissimè accipimus; & omnimodis approbamus, carnes tanquam immundas non refugiennes. Sed consilio ejusdem Doctoris gentium acquiescentes, qui dicit: *Bonum est non manducare carnes, & non bibere vinum,* nihilominus etiam sequimur Augustinum prædictum, nihil statuentes, aut nunquam tangere, aut semper edere: sed pro consideratione virium nunc laxamus fræna ventris causâ infirmitatis, nunc restringimus. Sicut & in vita ipsius legitur, quòd mensa ejus habuerit carnes, non propter fratres cohabitantes & sanos, sed propter hospites & infirmos. Nihilominus quoque sequimur Benedictum Patrem, cujus instituta, si institutis Augustini super abstinentia * carnis promul- * C. G. gatis conferimus, per omnia sibi tanquam abundan- unam faciem, & intentionem habentia tia. consonabunt. Ait enim noster Legislator: * *Carnium usus infirmis debilibus- * Reg. que pro reparatione virium concedatur. cap. 36. At ubi meliorati fuerint, à carnibus more solito omnes abstineant.* Ecce concordia Regulæ Augustini & Benedicti!

Discip. Negare non possum. Sed cum Apostolus dicat: *Omnia licent; &*
omnis

Magist. Beda de Joanne dicit: *Etsi A. principalis Sententia constat: quia in multis offendimus omnes; quis tamen nostrum dicere audeat, Beatum Joannem in actu, vel dicto, vel habitu, vel victu peccasse?* Hæc Beda. Quia ergo Joannes ab omnibus vitiis & mundi illecebris, quæ statum mentis solent pervertere, immunis fuit, licet & absque periculo pravitate * vesci carnibus potuit; quippe cui nulla lex eas prohibuerat, qui nullo voto se, ne comederet, constrinxerat. Nectamen hoc exemplum Beati Joannis, licet Monachus fuerit, communem legem comedendi carnes Monachis sanxit. Nam B. cum in Congregatione Monachorum major sit numerus imperfectorum quam perfectorum, non à parte minima, id est, de consideratione paucorum, sed de his, quæ multorum, imò universorum subjacent facultati, universalis est eis Regula proponenda. Si quæ verò rarissima, atque à paucissimis possunt impleri, velut supra conditionem humanæ fragilitatis naturamque concessa, ac per hoc communem possibilitatem excedentia, à generali lege sunt secernenda, nec tam pro exemplo quam miraculo proferenda. Ideo exceptâ infirmitate, salubritet statuta est C. à Patribus perpetua Monachis carniū abstinentia; non, quod malum sit comedere eas, præsertim his, qui nōrunt, quando, quare, quantumve refici debeat vel expediat; sed propter imperfectos, qui nondum modum ventri suo possunt ponere; & qui necdum abundare & penuriam pati cum Apostolo didicerunt. Hæc communis lex abstinentiæ ideo indicta est, ne comedendi licentia indulta aliis, & aliis denegata, fiat causa murmurationis, & commensationis.

Discip. Vehementer assentior, & id te paulo ante dicturum, tenui licet suspiratione, prospexi. Restat ergo, ut ad propositum, à quo paulo ante, me compellente, digressus es, redeas.

Magist. Indulgeat tibi DEUS, quòd tantum mihi laborem imposuisti.

Discip. Virtus non in otio, non in delitiis, non in securitate, sed in infirmitate perficitur.

Magister. Quare istâ Sententiâ eos non arguis, quorum omnis ad explendam carnibus vel sagina corporalem * laciviam, cunam festinat intentio?

Discip. Quis de cætero non spernat atque confundat vilissimæ fragilissimæque rei, corporis servum? Quis carnis curam in desideriis faciat, cujus appetentia quidem plena est anxietatis, satietas verò pœnitentiæ? Quis non audiat Paulum dicentem: *Non est Regnum DEI esca & potus.* Item: *Esca ventri, & venter escis; DEUS autem & hunc & hanc destruet?*

Magist. Benedictus DEUS, quòd super carnis vel saginæ abstinentia, tam vera, & tam salubris tibi illuxit Sententia.

Discip. Quia ergo ex rationum tuarum scintillula, vitalem calorem mihi illuxisse congratularis, dic, quæ adhuc deesse memineris.

Magist. Imò tantò agilior & facundior ero in dicendo, quantò te magis docilem & capacem video in audiendo, & devotioem spero audita implendo. Quibus ergo rationibus accedam ad voluntarium, & necessarium statum distinguendum, quod paulo superius interrupisti, diligenter attende. Res quælibet, quæ ante votum singulis hominibus est licita, post votum fit illicita. Verbi gratia: si quis aliquem ante votum ad abstinentiam carnis invitat, rem quidem dignam remuneratione acquiescenti & perseveranti persuadet. Sed qui non acquieverit, licet maneat faciente inferior, non tamen fit se ipso deterior: sed si à voto ceciderit, fit se ipse inferior, & deterior. Itaque ante votum est deliberandum, post votum verò perseverandum. Postquam enim ad hanc abstinentiam si quis voto astrinxerit, fit necessarium & pœnale, si non teneatur: ad quod, nimirum, tanquam voluntarium, ante hanc obligationem, non cogebatur. Abstinerere autem se à carnibus pollicetur, quisquis juxta Regulam beati Benedicti, vitam suam se velle instituere proficetur: cum auctoritas tanti Ducis & Præceptoris hanc abstinentiam ita indubitanter sanciat; ut hanc observare, piè volentibus vivere, necessitas incumbat. Non enim consilium est, quod præteriri sine culpa potest ante votum, licet laudem non mereatur: sed præcepti institutio, quod sine culpa post votum nemo prævaricatur. Unde est illud: *Si quid voveris Domino, ne moreris reddere; quia requireret illud à te Dominus DEUS tuus.* Quæ ergo prius vo-

luntariè voventur, post votum necessariaA. requiruntur & debentur. Unde aut quisque Professor sæpeditæ abstinentiæ hæc spontanea voluntate exequitur, aut reus voti ad hujus observantiam vigore regularis disciplinæ redire justè compellitur. Non enim mala voluntas, teste Augustino, suæ semper permittenda est libertati; sed, ubi potestas datur, & à malo prohibenda, & ad bonum est cogenda: quemadmodum filii Israël resistentes & murmurantes duris flagellis affligebantur, & ad terram promissionis compellebantur.

Discip. Confiteor, nunc me indubi- B. tanter cernere, quæ dudum videbantur incerta. Unum nunc, quod superest, oro, facias; ut videlicet nos responsionibus tuis, velut quodam inexpugnabili scuto, contra illos procures armare, qui nobis obloquentes, licet autoritate deficientes, humanis quidem rationibus armatâ sed tamen infœcundâ facundiâ nituntur nos expugnare. In multitudine enim peccantium culpam suam extenuari, & palliari posse putantes, seque ipsos noxia assentatione palpantes, ita occurrunt nobis hæc objicientes, quasi lapide frontem nostram conterentes. Nimium, C. inquit, effluxit tempus, quo durat hæc nostra consuetudo: & sub hac multi Religiosi viri ex hac vita migraverunt; & ideo usus moresque longævi legem jam imitantur.

Magist. Quod dicunt, quia autoritati sacræ Scripturæ non innicitur, eadem facilitate contemnitur, qua astruitur. Dicitur enim eis è diverso, quia quantumlibet longo tempore duret emendanda consuetudo; tamen si justitiæ satisfactum erit, non ideo stabilis perstare debet, & inconvulsa. Populus enim Hebræorum, licet sedens super ollas carniû, sub duris- D. sima tamen Ægyptiorum Regum pressura, in gravi scilicet opere lateris ac luti quadringentis annis serviens sudavit: quem tandem DEUS visitans, ut in solitudine quietis, cœlestibus deliciis animum jugiter posset pascere, quomodo & quando voluit, liberavit. Sic in Metropoli Chaldæorum captivatus per septuaginta annos sub duro servitutis fasce gemebat: quem tamen Dominus, ubi venit tempus miserendi ejus, natali solo & optatæ libertati reddebat. Sic nos quoque à pater-

na traditione per subreptionem & incuriã abducti, tandem DEO propitio ad antiquissimæ abstinentiæ exemplar sumus reducti. Frustra ergo ad stabiliendam suam carnalem consuetudinem sibi carnales de temporis prolixitate, & suæ dissuetudinis blandiuntur antiquitate.

Quod vero sua hæc prava consuetudo refragetur consuetudini honestæ antiquissimorum Cœnobiorum * Ægypti & * C. G. Palæstinæ Provinciæ (de quibus quasi Mona- chorum quodam purissimo fonte, quidquid regularis disciplinæ habemus, manavit) licet superiùs copiosissimè sit demonstratum, tamen & ex hoc astruere possumus: quòd vel nusquam, vel vix usquam in aliquo præfatarum regionum Cœnobia, adhuc hujusmodi dissuetudo tenetur. Si verò hæc misera consuetudo adhuc in aliquo prædictarum Provinciarum Monasterio invenitur, quæ tam latè per nostrarum partium Cœnobia inolevisse cernitur: dicimus, quia generali, & in veritate antiquissimorum Patrum consuetudini, paucorum modernorum non debet præponi vel præjudicare emendanda dissuetudo. Nam licet illa reproba consuetudo apud modernos penè omnes celebris habeatur; dicimus tamen ex verbis Augustini: *Quia ratio consuetudini anteponenda est paucorum modernorum, cui tamen exempla concordant omnium antiquorum.*

Et ut rationi & exemplis legem concordare doceamus, Beati Cypriani Sententiam in medium proferamus; ut adversariorum objectiones irrefragabili autoritate suffocemus. *Qualibet, inquit, consuetudo, quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, veritati omnino est postponenda: & usus, qui veritati est contrarius, abolendus.* Unde Isidorus in Synonymis Libro secundo: *Usus autoritati cedat; pravum usum Lex & ratio vincat.* Augustinus quoque de unico baptismo Libro 3. *Veritate manifestata cedit consuetudo veritati. Planè quis dubitet veritatem consuetudini cedere? Item: Nemo consuetudinem rationi & veritati præponat, quia consuetudinem ratio & veritas semper excludit.* Item idem ad Casulanum Presbyterum: *Omnia talia, inquit, quæ nec Sanctarum continentur Scripturarum autoritatibus, nec Episcoporum Conciliis statuta reperiuntur, nec con-* *suetu-*

suetudine universalis Ecclesie roborata sunt, ressecanda sunt. Item de eodem

A. pollentioribus documentis ea licere possunt approbare (quod non credimus) quæ nos illicita esse monstravimus; æquum esset, si rectoria docentibus, salubriora agentibus & auditum & assensum efficaciter accommodaremus. Quia verò id facere non sufficiunt; sapiunt, si nostram Sententiam recipiunt; quia qui aliquid reliquerit extra veritatem, nihil invenit nisi falsitatem.

Dise. Vehementer assentio; nec unquam fuerit dies, quæ me ab hujus Sententiæ veritate repellat.

Magist. Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Hæc non ut adversariis, sed ut amicis scripsimus: nec inveci sumus in eos, qui in comestione saginæ hætenus ignoranter deliquerunt; sed ne delinquant, monemus. Nec in illos tantum, sed & in nos ipsos severi iudices fuimus, volentesque festucam de oculo alterius tollere, nostram prius trabem ejecimus. Neminem designatâ personâ noster sermo pulsavit. Generalis fuit disputatio de vitio hoc. Sed qui mihi irasci (voluerint) pro reprehensione eorum, qui Sani Saginam præsumunt, * pro eo, quòd sint carnales, ipsi se perdunt.

* Uterque Cod. prius quàm sint carnal.

C. Mel. Gregorius VII. * Wimundo Auerfano Episcopo: *Si consuetudinem fortassis opponas, advertendum fuerat. Quòd Dominus dicit: ego sum Veritas. Non ait, ego sum consuetudo, sed Veritas: Codicum Libro Titul. II. Consuetudines ususque longævi non vilis auctoritas. Verum non usque adeo valitura memento, ut aut rationem vincant aut legem.* Hinc Nicolaus Papa Hincmaro Rhemorum Archiepiscopo: *Mala consuetudo non minus, quàm pernitiōsa corruptela vitanda est: quæ nisi citius radicitus evellatur, in privilegiōrum jus à malis assumitur; & incipiunt prævaricationes & variæ præsumptiones, celerrimè non compressæ legibus venerari, & privilegiōrum more perpetuò celebrari.*

His igitur & aliis auctoritatibus freti, constanter asserimus, consuetudinem Monachorum (qua exceptâ reparatione vitium post gravem aegritudinem, sibi indulgent esum cuiuslibet carnis vel saginæ, quod penè unum & idem est) & legi & rationi, exemplis quoque antiquissimorum Patrum esse contrariam, & ideo falce justitiæ ressecandam. Si autem illi, qui contraria suadent & agunt, verioribus & præ-

Explicit Dialogus bonus per manus Georgii &c.

